

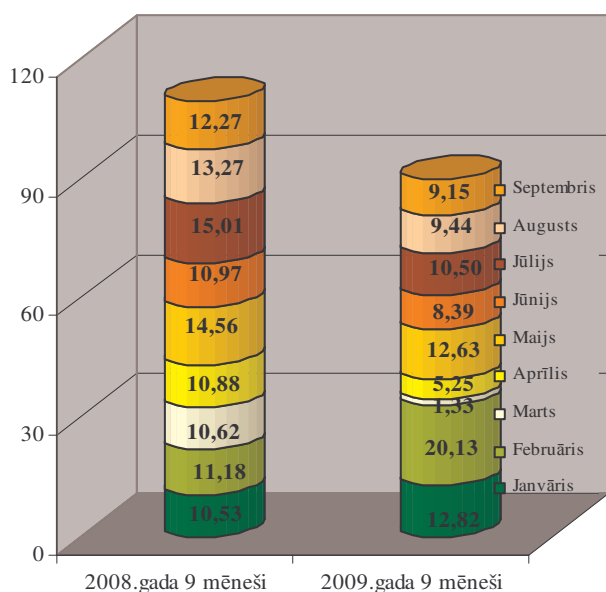
TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRĪTE 2009.gada 9 mēnešos

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem

2009.gada deviņos mēnešos par tabakas izstrādājumiem iekasēti Ls 89,6 milj., kas ir par Ls 19,6 milj. jeb **par 18% mazāk** kā pērnā gada deviņos mēnešos (skat. 1. un 2.pielikumu).

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem (milj. Ls)

Akcīzes nodokļa ieņēmumus par tabakas izstrādājumiem šī gada deviņos mēnešos ietekmēja:

- akcīzes nodokļa likmju palielināšana - no 2009.gada 1.janvāra būtiski palielināta likme cigaretēm, sasniedzot minimālo ES noteikto likmi, kā arī no 1.februāra likme tika palielināta arī smēķējamai tabakai;
- ieviestās obligātās inventarizācijas, kas nodrošina nodokļa likmes starpības summas nomaksu valsts budžetā;
- brīvam apgrozījumam patēriņam izlaisto cigarešu apjomu, samazinājums – 2009.gada deviņos mēnešos patēriņam Latvijā novirzīti par 39% mazāk kā pērn attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikumu), ko

izraisīja gan cigarešu cenu kāpums, gan kaimiņvalstīs iepirkto cigarešu apjomu pieaugums pierobežas reģionos, gan nelegālā tirgus paplašināšanās.

2. Tabakas izstrādājumu aprītē iesaistīto personu loks

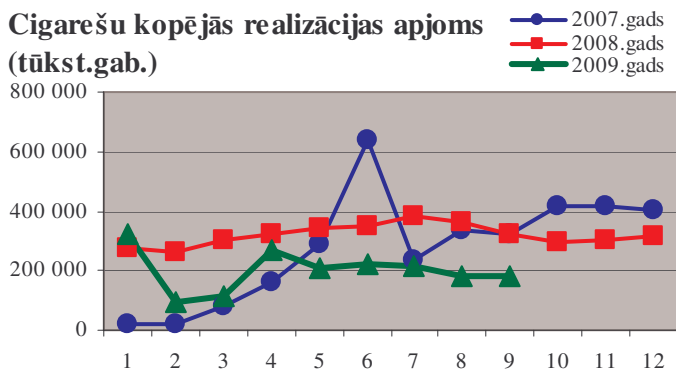
2009.gada septembra beigās Latvijā:

- 23 komersantiem bija spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavu turētāju darbībai ar tabakas izstrādājumiem. 2009.gada deviņos mēnešos ievestos/importētos tabakas izstrādājumus brīvā apgrozījumā patēriņam izlaida 14 komersanti, viens komersants brīvā apgrozījumā izlaida Latvijā ražotas cigaretes;
- 40 komersantiem bija spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai;
- 3946 komersantiem (9134 deklarētās darbības vietas) bija spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībai.

3. Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumi

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaistie tabakas izstrādājumu apjomi ir rādītājs, kas, papildus akcīzes nodokļa likmju izmaiņām, tūlītēji ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. Visbūtiskāk akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmē cigarešu apjoma izmaiņas, ņemot vērā, ka akcīzes nodokļa ieņēmumi par cigaretēm sastāda vairāk kā 99% no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem.

2.attēls

2009.gada deviņos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā kopumā izlaisti **1804,9 milj. cigarešu**, kas ir par **1146 milj. cigarešu jeb par 39% mazāk** kā 2008.gada deviņos mēnešos. Cigarešu apjoma kritums šajā periodā vērojams gan ievestajām, gan Latvijā ražotajām cigaretēm (skatīt 4.pielikuma 2.tabulu).

Kopējais brīvā apgrozījumā laisto cigarešu apjoma samazinājums ir galvenais iemesls straujajam akcīzes nodokļa ieņēmumu kritumam un to pamatā izraisīja krasais pieprasījuma kritums vietējā tirgū pēc cigaretēm, kas ar katru mēnesi aizvien turpina samazināties.

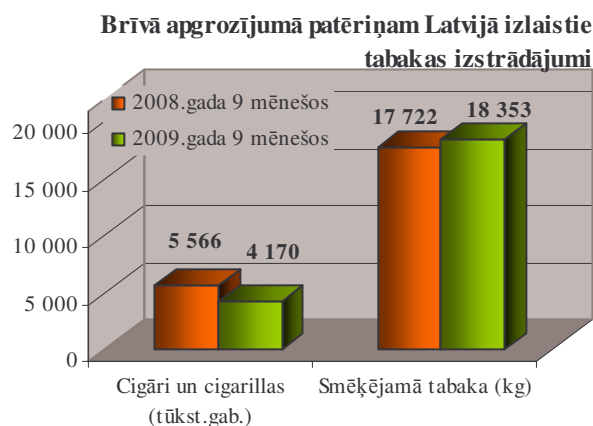
Tikai 11% no šī gada deviņos mēnešos patēriņam nodotajām cigaretēm ir Latvijā saražotās (pērn to īpatsvars bija 13%). Mazais īpatsvars gan skaidrojams ar faktu, ka Latvijā cigaretes faktiski ražo tikai viens komersants - SIA „British American Tobacco Latvia”, kas pie tam ir paziņojis par vēlmi šī gada nogalē vispār pārtraukt cigarešu ražošanu Latvijā.

Cigāri, cigarillas un smēķējamā tabaka sastāda visai mazu daļu no Latvijas tabakas izstrādājumu tirgus.

3.attēls

Brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā **2009.gada deviņos mēnešos** izlaistie cigāru un cigarillu apjomi salīdzinājumā ar 2008.gada attiecīgo periodu ir **samazinājušies par 25%**, šajā periodā uz tirdzniecības vietām novirzīti 4,2 milj. cigāru un cigarillu.

Smēķējamās tabakas apjoms šī gada deviņos mēnešos pārsniedzis pērnā gada attiecīgā perioda līmeni – šogad kopumā brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā novirzīti 18 948 kg smēķējamās tabakas, kas ir par 12% vairāk kā 2008.gada deviņos mēnešos (skatīt 4.pielikumu).

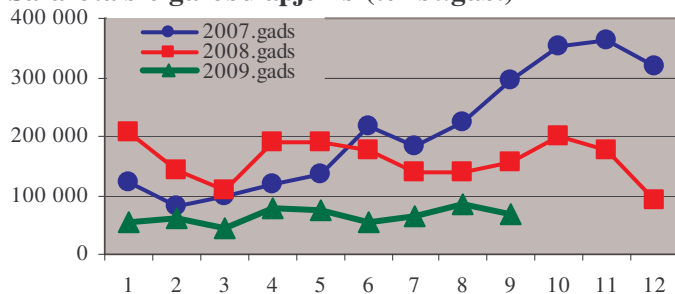

4. Tabakas izstrādājumu ražošana

Latvijā šobrīd ir trīs akcīzes preču noliktavu turētāji, kuriem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu ražošanu. Latvijā līdz šim tiek ražotas tikai cigaretes un praktiski visu saražoto cigarešu apjomu nodrošina viens cigarešu ražotājs – SIA „British American Tobacco Latvia”. Vēl diviem komersantiem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu fasēšanu.

4.attēls

Saražotais cigarešu apjoms (tūkst.gab.)

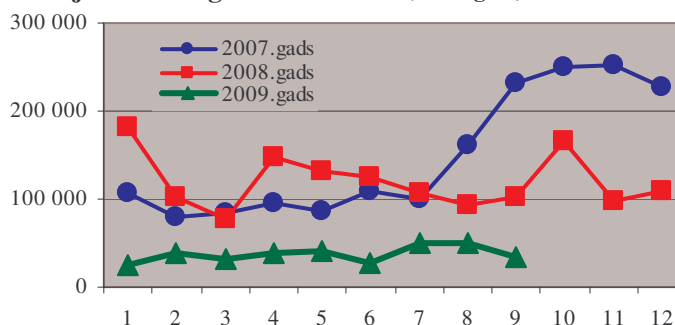
2009.gada deviņos mēnešos Latvijā saražoti **584,6 milj. cigarešu**, kas ir par 868 milj. cigarešu jeb **par 60% mazāk** kā 2008.gada attiecīgajā periodā. No saražotā cigarešu apjoma vietējam tirgum 2009.gada deviņos mēnešos tika novirzīts 31% produkcijas, pārējā daļa tika izvesta no Latvijas.

Ražošanas apjomu kritums skaidrojams gan ar ražotāja ārvalstu tirgum novirzīto cigarešu apjomu, kas šī gada deviņos mēnešos bija trīs reizes mazāks kā pērnā gada attiecīgajā periodā, gan ar saražoto cigarešu realizācijas apjomu kritumu vietējā tirgū par 51%.

5.attēls

Pērn kopumā gada laikā no valsts tika izvesti 75% no Latvijā saražoto cigarešu apjoma, taču **2009.gada deviņos mēnešos** tikai 58%. Kopumā šogad no Latvijas uz citām valstīm tika izvesti **340 milj.** saražoto cigarešu, kas ir **3 reizes mazāk** kā pērn.

Latvijā ražoto cigarešu izvešana (tūkst.gab.)

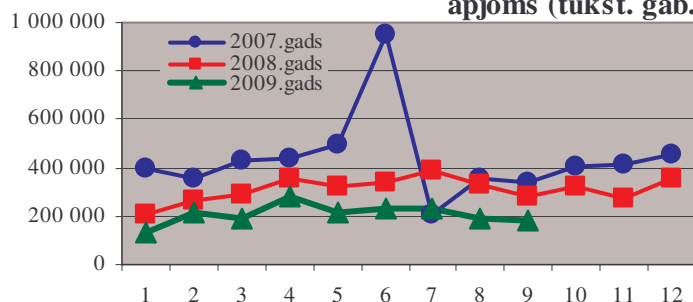
5. Cigarešu realizācija mazumtirdzniecībā

Kā tirgus attīstības tendences būtisks raksturojošais rādītājs ir tabakas izstrādājumu patēriņš valstī, tas ir daudzums, kas **novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā**. 2009.gada deviņos mēnešos mazumtirdzniecībai novirzīti 1867 milj. cigarešu, kas ir par 925 milj. cigarešu jeb **par 33% mazāk** kā 2008.gada deviņos mēnešos.

6.attēls

Patērētāju vidū, tāpat kā iepriekšējos periodos, joprojām vispopulārākās ir "Winston", "Marlboro" un "Monte Carlo" markas cigaretes. Populārāko cigarešu nosaukumus un lielākos tabakas izstrādājumu ražotājus un importētājus 2009.gada deviņos

Mazumtirdzniecībai novirzītais cigarešu apjoms (tūkst. gab.)

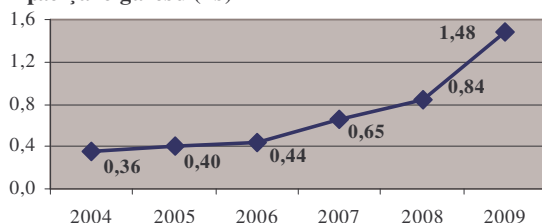

mēnešos skatīt 5.pielikumā.

Grafiskajā attēlā vērojamas tendences cigarešu apjomu izmaiņām mēnešu griezumā liecina par stabilu legālo cigarešu realizācijas apjomu kritumu valstī, ko galvenokārt veicināja akcīzes nodokļa likmes kāpuma izraisītais straujais cenu pieaugums.

Ja vispieprasītākā cigarešu cena (ko nosaka pēc iepriekšējā gadā visbiežāk valstī noteiktās mazumtirdzniecības cenas) 2008.gadam bija noteikta Ls 42 par 1000 cigaretēm, tad šim gadam tā jau sasniedz Ls 74 par 1000 cigaretēm, tātad vispieprasītākā **cena cigaretēm palielinājusies** pret pērnā gadu **par 76%**.

Vispieprasītākā mazumtirdzniecības cena
1 paciņai cigarešu (Ls)

Tāpat cigarešu tirgus apjomu kritumu veicināja fakts, ka šī gada 1.janvārī Latvija sasniegusi ES noteikto minimālo akcīzes nodokļa likmi, attiecīgi samazinājies tas apjoms, ko fiziskās personas izved uz citām ES dalībvalstīm jau pēc akcīzes nodokļa nomaksas Latvijā.

Šī gada sākumā realizētais būtiskais akcīzes nodokļa likmju palielinājums cigaretēm, kopējo ekonomisko rādītāju lejupslīde un cenu kāpums, kā arī kaimiņvalstīs iepirkto cigarešu apjomu pieaugums pierobežas reģionos un nelegālā tirgus paplašināšanās ir izraisījis stabilu legālo cigarešu realizācijas apjomu kritumu un attiecīgi arī akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu valsts budžetā.